

IJER - Uluslararası İktisadi ve İdari Akademik Araştırmalar Dergisi

Ijer - International Journal of Economic and Administrative Academic Research

International Indexed & Refereed

ISSN (Online) 2757-959X

www.ijerdersisi.com

VAKIF ÜNİVERSİTELERİNDE AKADEMİK PERFORMANS ANALİZİ: CRITIC-WEDBA BÜTÜNLEŞİK MODEL UYGULAMASI

Gülay DEMİR¹

ÖZET

Hızla değişen ve gelişen rekabetçi bir ortamda üniversitelerin hedef kitlelerinin vizyonunda güçlü bir izlenim oluşturması önemlidir. Bu nedenle tutarlı bir kurumsal imaja sahip olmaları şarttır. Bu imaj için yükseköğretim kurumlarının akademik performansını değerlendirmek, hem üniversitenin hem de uluslararası arenada ülkenin saygınlığı açısından gereklidir. URAP, kar amacı gütmeyen, Türkiye ve dünya üniversitelerinin performansını çeşitli kriterlere göre değerlendiren kuruluşlardan biridir. Üniversitelerin performansını belirleyen çalışmalar üniversitelerle ya da ülkelerle yapılan bir yarışma şeklinde değil, katılımcıların (üniversite/ülke) oluşan sıralamalar sayesinde güçlü ve zayıf yönlerini görebildiği değerlendirmelerdir. Bu çalışmanın amacı, URAP tarafından yayınlanan 56 vakıf üniversitenin performansını 5 kriterle 2020 yılı raporuna göre sıralamaktır. Bu değerlendirmede kriterleri ağırlıklandırmada CRITIC ve üniversiteleri sıralamada da WEDBA yöntemi kullanılmıştır. Doktora puanı en önemli kriter olurken, Koç Üniversitesi ilk sırada yer almıştır.

Anahtar Kelimeler: Vakıf üniversiteleri, akademik sıralama, CRITIC, WEDBA.

ACADEMIC PERFORMANCE ANALYSIS IN VAKIF UNIVERSITIES: CRITIC-WEDBA INTEGRATED MODEL APPLICATION

ABSTRACT

In a rapidly changing and developing competitive environment, it is important for universities to create a strong impression on the vision of their target audience. Therefore, it is imperative that they have a consistent corporate image. For this image, evaluating the academic performance of higher education institutions is necessary for the prestige of both the university and the country in the international arena. URAP, non-profit, Turkey is one of the world's universities and evaluating the performance of the organization according to various criteria. Studies that determine the performance of universities are not in the form of a competition with universities or countries, but evaluations where participants (university / country) can see their strengths and weaknesses thanks to the rankings formed. The aim of this study is to rank the performance of 56 foundation universities based on 5 criteria according to the 2020 report published by URAP. In this evaluation, the CRITIC method was used in weighting the criteria and the WEDBA method was used in ranking universities. While the PhD score was the most important criterion, Koç University ranked first.

Key Words: Foundation universities, academic ranking, CRITIC, WEDBA.

GİRİŞ

Günümüzde üniversiteleri “bilgi üreten fabrikalar” olarak tanımlamak mümkündür. Üniversitelerin başarısı yapılan çalışmalara bağlıdır. Bu çalışmalar akademisyen sayısına göre yayınlanan makaleler, aldıkları atıflar, kabul edilen projeler gibi üniversitelerin performansında

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Hizmetleri MYO, gulaydemir@cumhuriyet.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-3916-7639>

etkili faktörlerdir. Üniversitelerin performansını çeşitli kriterlere göre değerlendiren kuruluşlar bulunmaktadır. Üniversitelerin performansını belirleyen çalışmalar üniversitelerle ya da ülkelerle yapılan bir yarışma şeklinde değil, katılımcıların (üniversite/ülke) oluşan sıralamalar sayesinde güçlü ve zayıf yönlerini görebildiği değerlendirmelerdir.

URAP (University Ranking by Academic Performance, Akademik Performansa Göre Üniversite Sıralaması) üniversiteleri çeşitli kriterlere göre değerlendiren kuruluşlardan biridir. Bu çalışmanın amacı, URAP tarafından yayınlanan ve akademik performansı 5 kritere göre (makale puanları, atıf puanları, bilimsel doküman puanları, doktora puanları ve öğretim üyesi sayısı / öğrenci puanlarının sayısı) değerlendiren 2020 yılı (2020-2021 Sıralamaları) raporuna göre 56 vakıf üniversitesini performanslarına göre sıralamaktır. Bu çalışmada kriterleri ağırlıklandırmada CRITIC (The Criteria Importance Through Intercriteria Correlation-Kriterler arası Korelasyon Kullanılarak Kriterlerin Önemi), üniversiteleri sıralamada da WEDBA (Weighted Euclidean Distance Based Approach- Ağırlıklı Öklid Mesafe Tabanlı Yaklaşım) yöntemi kullanılmıştır. Sıralamada kullanılan yöntem, sınırlı sayıda çalışma olması nedeniyle tercih edilmiştir.

1. LİTERATÜR İNCELEMESİ

CRITIC (Diakoulaki vd., 1995), WEDBA (Rao ve Singh, 2012) yöntemlerinin kullanıldığı ve üniversitelerin değerlendirildiği çalışmalar Tablo 1’de özetlemektedir.

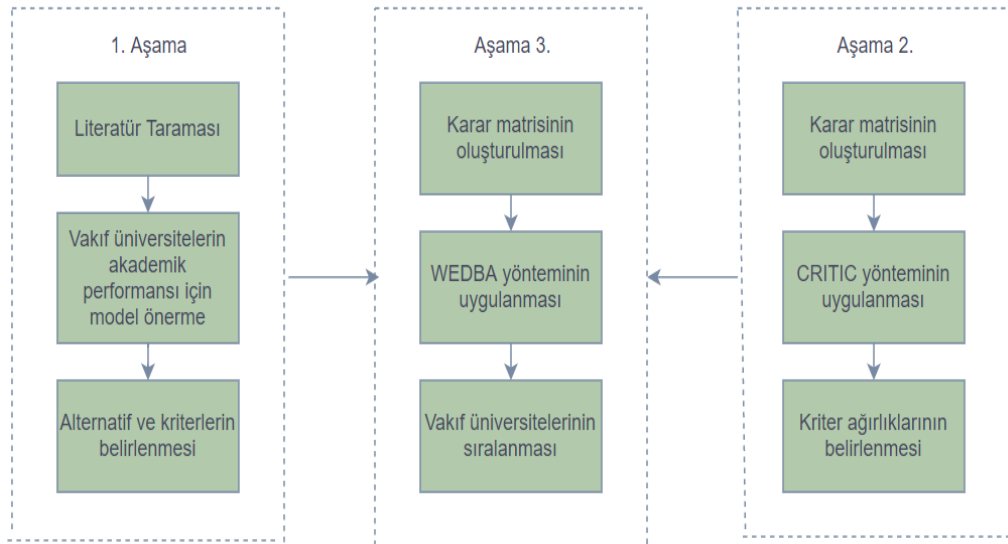
Tablo 1. CRITIC, WEDBA ve Üniversitelerin Değerlendirildiği Çalışmalar

CRITIC Yöntemi İle İlgili Yapılan Bazı Çalışmalar		
Yazarlar	Konu	Metotlar
Wu vd. (2020)	Kent demiryolu transit operasyon güvenliğinin değerlendirilmesi	CRITIC
Peng ve Huang (2020)	Bulanık ortamda finansal risklerin değerlendirilmesi	CRITIC ve COCOSO
Wei vd. (2020)	Elektrikli araç şarj istasyonlarının konum planlaması	CRITIC ve GRA
Ayçin (2020)	Personel seçimi	CRITIC ve MAIRCA
Orhan ve Aytakin (2020)	Türkiye ile AB’ye son katılan ülkelerin ar-ge performanslarının kıyaslanması	CRITIC, MAUT ve SAW
Akbulut (2020)	Pay senedi getirisi ile finansal performans arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi	CRITIC ve MABAC
Bağcı ve Kılıçaslan (2020)	BİST’teki girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının finansal performansının ölçülmesi	CRITIC ve ORESTE
Xu vd. (2020)	Gemi toplam kaybının basitleştirilmiş olasılık tahmininin yapılması	CRITIC ve GRA
Mohamadghasemi vd. (2020)	Gemi üstü vinç seçimi	CRITIC ve TOPSIS
Apan ve Öztel (2020)	Girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının finansal performansının değerlendirilmesi	CRITIC ve PROMETHEE
Li ve Wang (2020)	Kablosuz algılayıcı ağlarının hizmet kalitesinin değerlendirmesi	CRITIC ve Bulanık EDAS
WEDBA Yöntemi İle İlgili Yapılan Bazı Çalışmalar		
Basar ve Tolga (2021)	Dikey tarımda akıllı sistem seçimi	Bulanık WEDBA
Ulutaş (2020)	İstifleyici seçimi	PSI ve WEDBA
Jain ve Ajmera (2019)	ÇKKV yöntemlerinin FMS esnekliğinin sıralanması	MOORA ve WEDBA
Hawari vd. (2019)	İnşaat projesi için yüklenici seçimi	Bulanık WEDBA, Bulanık AHP, Bulanık TOPSIS
Khan vd. (2019)	E-öğrenme web sitesi seçimi	PIV, AHP, VIKOR, COPRAS, WEDBA ve WDBA
Üniversitelerin Değerlendirildiği Çalışmalar		
Parlar ve Palancı (2020)	Dünya üniversitelerinin performanslarının değerlendirilmesi	CRITIC, ENTROPY, TOPSIS, MAUT, SAW ve ARAS

Organ ve Kaçaroğlu (2020)	Vakıf üniversitelerinin değerlendirilmesi	ENTROPY, TOPSIS
Ozdogoglu vd. (2020)	Türkiye'deki üniversitelerin sıralanması	COCOSO ve MARCOS
Bırol ve Ulutaş (2018)	Türkiye'deki üniversitelerin ödenek ve harcama dengesi açısından değerlendirilmesi	ENTROPY ve COPRAS
Ömürbek ve Karataş (2018)	Girişimci ve yenilikçi üniversitelerin performanslarının değerlendirilmesi	ENTROPY, MAUT ve SAW
Ömürbek vd. (2017)	Devlet üniversiteleri kütüphanelerinin değerlendirilmesi	ENTROPY ve MAUT
Salimi ve Rezaei (2015)	Üniversite seçimi	Bulanık AHP
Ömürbek vd. (2014)	ADIM üniversitelerinin değerlendirilmesi	AHP, TOPSIS ve VIKOR

2. YÖNTEM

Bu çalışmada, üniversiteleri sıralamak için CRITIC ve WEDBA yöntemleri kullanılmıştır. Yöntem bölümünde önce kriterleri ağırlıklandırma için CRITIC sonra da üniversiteleri sıralamak için WEDBA detaylandırılacaktır. Çalışmanın 3 aşamadan oluşan işlem adımları Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1. Çalışmanın Akış Şeması

2.1. CRITIC Yöntemi

CRITIC yöntemi esas olarak kriterlerin ağırlığını belirlemek için kullanılır. Yöntemin en önemli özelliği uzman görüşlerinden faydalanmaması, kriterlerin standart sapmalarını ve kriterler arası korelasyonu kullanmasıdır.

Yöntemin adımları şu şekildedir (Diakoulaki vd., 1995: 764-765; Demir ve Kartal, 2020: 43-44; Demir vd., 2021: 103-104; Arslan, 2020: 120-122):

1. Adım: Karar matrisinin oluşturulması

m satır ve n sütundan oluşan alternatif ve kriterlerin oluşturduğu $m \times n$ boyutunda (X) karar matrisi oluşturulur.

2. Adım: Karar matrisinin normalize edilmesi

Karar matrisinin elemanları max-min lineer normalizasyon kullanılarak karar matrisi normalize edilir. Eşitlik (1) fayda özellikli kriterler için eşitlik (2) maliyet özellikli kriterler için kullanılır.

$$r_{ij} = \frac{x_{ij} - x_{min}}{x_{max} - x_{min}} \quad (1)$$

$$r_{ij} = \frac{x_{max} - x_{ij}}{x_{max} - x_{min}} \quad (2)$$

3. Adım: Standart sapmanın hesaplanması

Kriterlerin standart sapmaları eşitlik (3) kullanılarak elde edilir.

$$s_j = \frac{\sum_{j=1}^n (r_{ij} - \bar{r}_{ij})^2}{n-1} \quad (3)$$

4. Adım: Korelasyon katsayısının hesaplanması

Kategorik olmayan veriler için kullanılan Pearson korelasyon katsayısı eşitlik (4) kullanılarak elde edilir.

$$p_{jk} = \frac{\sum_{i=1}^m (r_{ij} - \bar{r}_j)(r_{ik} - \bar{r}_k)}{\sqrt{\sum_{i=1}^m (r_{ij} - \bar{r}_j)^2 \sum_{i=1}^m (r_{ik} - \bar{r}_k)^2}} \quad (4)$$

5. Adım: Kriter ağırlıklarının hesaplanması

Eşitlik (5) kullanılarak kriter ağırlıkları elde edilir.

$$w_j = \frac{s_j \sum_{k=1}^n (1 - p_{jk})}{\sum_{k=1}^n (s_j \sum_{k=1}^n (1 - p_{jk}))} \quad (5)$$

2.2. WEDBA Yöntemi

Bu yaklaşım, alternatiflerin sırasıyla en çok ve en az elverişli durumlardan ağırlıklı uzaklığına dayanmaktadır. İdeal nokta, en elverişli durum olarak temsil edilir ve anti-ideal nokta, en az elverişli durum olarak temsil edilir.

Yönteminin aşamaları şu şekildedir (Rao & Singh, 2012; Jain & Ajmera, 2019):

1. Adım: Karar matrisinin belirlenmesi

Karar matrisi (T) eşitlik (6) kullanılarak elde edilir.

$$T = [t_{ij}]_{m \times n} \quad (6)$$

Eşitlik (15), t_{ij} j . kriterindeki i . alternatifinin performansını gösterir.

2. Adım: Karar matrisinin normalize edilmesi

Matristeki değerlerin normalleştirme işlemi eşitlik (7) (faydalı kriterler) ve eşitlik (8) (maliyet kriterleri) kullanılarak yapılır.

$$t_{ij}^* = \frac{t_{ij}}{\max(t_{ij})} \quad (7)$$

$$t_{ij}^* = \frac{\min(t_{ij})}{t_{ij}} \quad (8)$$

3. Adım: Normalize karar matrisinin standardize edilmesi

Normalleştirilmiş matristeki değerler eşitlik (9), (10) ve (11) kullanılarak standartlaştırılır.

$$y_{ij} = \frac{t_{ij}^* - \mu_j}{\sigma_j} \quad (9)$$

$$\mu_j = \frac{\sum_{i=1}^m t_{ij}^*}{m} \quad (10)$$

$$\sigma_j = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^m (t_{ij}^* - \mu_j)^2}{m}} \quad (11)$$

Eşitlikte (18), μ_j , j . kriterin ortalama değerini ve σ_j , j . kriterin standart sapmasını gösterir. Ek olarak, y_{ij} standartlaştırılmış değeri ve standartlaştırılmış matrisin (Y) üyesini belirtir.

4. Adım: İdeal (y_{ij}^+) ve anti-ideal (y_{ij}^-) değerlerin belirlenmesi

İdeal değerler eşitlik (12) ve anti-ideal değerler eşitlik (13) kullanılarak elde edilir.

$$y_{ij}^+ = \max(y_{ij}) \quad (12)$$

$$y_{ij}^- = \min(y_{ij}) \quad (13)$$

5. Adım: İndeks skorunun (IS_i) hesaplanması

Her alternatif için ağırlıklı Öklid Mesafeleri, sırasıyla eşitlik (14) ve (15) kullanılarak elde edilir.

$$WED_i^+ = \sqrt{\sum_{j=1}^n \{w_j (y_{ij} - y_{ij}^+)\}^2} \quad (14)$$

$$WED_i^- = \sqrt{\sum_{j=1}^n \{w_j (y_{ij} - y_{ij}^-)\}^2} \quad (15)$$

Daha sonra bu değerlerle denklem (16) kullanılarak indeks puanları elde edilir.

$$IS_i = \frac{WED_i^-}{WED_i^- + WED_i^+} \quad (16)$$

En yüksek indeks değerine sahip alternatif (IS_i) en iyisidir.

3. BULGULAR

Çalışma, vakıf üniversitelerinin akademik performanslarının nicel değerlendirmesi, her üniversitenin akademik durumunu tanımlayan kriterlere ve çok kriterli değerlendirme yöntemlerinin kullanımına dayanmaktadır. Kullanılan akademik kriterler ve sahip oldukları özellikler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Değerlendirme Kriterleri

AK1	Makale Puanı (max)
AK2	Atıf Puanı (max)
AK3	Bilimsel Doküman Puanı (max)
AK4	Doktora Puanı (max)
AK5	(Öğretim Üyesi Sayısı/ Öğrenci Sayısı) Puanı (max)

Vakıf üniversitelerini, değerlendirme kriterlerini ve bu kriterler altındaki üniversitelerin puanlarını gösteren Karar Matrisi Tablo 2'de sunulmuştur. Vakıf üniversitelerinin performans değerleri, URAP tarafından yayınlanan 2020-2021 raporundan toplanmıştır (<https://newtr.urapcenter.org/Rankings/2020-2021/2020-VAKIF%20ÜNİVERSİTELERİ>).

Tablo 2. Karar Matrisi

Üniversite	Makale Puanı	Atıf Puanı	Bilimsel Doküman Puanı	Doktora Puanı	(Öğretim Üyesi/ Öğrenci Sayısı) Puanı
Koç Üniversitesi	182,01	176,09	177,14	133,02	67,79
İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi	164,26	186,64	174,9	102,26	43,93
Sabancı Üniversitesi	165,21	170,4	164,69	109,41	57,34
Bezm-İ Âlem Vakıf Üniversitesi	140,23	136,24	164,74	75,87	86,31
Çankaya Üniversitesi	159,77	171,73	144,65	39,35	34,39
Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi	109,22	108,65	124,05	64,69	96,76
Başkent Üniversitesi	94,75	102,73	136,59	86,29	75,92
Tobb Ekonomi Ve Teknoloji Üniversitesi	112,62	110,72	133,84	70,37	52,43
Yeditepe Üniversitesi	97,17	108,65	114,16	115,3	33,58
Atılım Üniversitesi	120,91	116,09	120,02	71,89	38,38
Özyeğin Üniversitesi	108,7	115,04	119,08	67,98	38,28
İstanbul Medipol Üniversitesi	103,01	99,68	116,81	72,85	46,12
Bahçeşehir Üniversitesi	104,61	103,7	107,35	68,99	26,35
İstanbul Arel Üniversitesi	96,4	95,42	87,61	84,09	42,33
Kadir Has Üniversitesi	88,4	83,44	100,72	69,98	39,86
Yaşar Üniversitesi	83,86	96,83	91,11	76,07	31,17
İzmir Ekonomi Üniversitesi	89,93	100,59	106,79	29,1	39,59
Demiroğlu Bilim Üniversitesi	53,44	97,43	111,28	9,78	86,05
Doğuş Üniversitesi	79,86	101,89	87,27	45,67	34,68
Altınbaş Üniversitesi	71,25	76,71	80,69	70	43,95
İstanbul Bilgi Üniversitesi	98,97	91,5	97,65	35,69	12,21
Hasan Kalyoncu Üniversitesi	66,3	66,84	71,83	84,96	35,84
Üsküdar Üniversitesi	80,64	97,52	76,73	32,73	27,07
İstanbul Okan Üniversitesi	54,58	57,5	62,19	90,24	49,55
Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi	81,98	84,65	55,09	3,74	84,98
Işık Üniversitesi	53,22	83,1	90,74	48,07	22,42
Piri Reis Üniversitesi	75,98	73,92	66,47	27,55	39,8
İstanbul Ticaret Üniversitesi	27,75	50,78	73,73	111,41	19,95
Çağ Üniversitesi	49,84	150,05	55,47	27,93	0,1
Ted Üniversitesi	86,64	70,57	76,4	0,2	48,6
Maltepe Üniversitesi	31,26	46,42	53,78	90,21	56,52
İstanbul Aydın Üniversitesi	50,38	64,97	62,95	60,63	38,35
İbn Haldun Üniversitesi	41,88	22,95	21,69	91,55	82,37
Biruni Üniversitesi	55,83	58,02	53,81	23,07	62,81
Mef Üniversitesi	73,55	56,12	81,32	0,2	39,84
İstanbul Kültür Üniversitesi	51,75	60,19	65,93	54,39	16,56
Beykent Üniversitesi	44,59	47,16	50,4	77,52	27,89
Ufuk Üniversitesi	40,52	56,51	76,91	4,64	68,98
Kto Karatay Üniversitesi	27,75	103,37	60,4	18,08	32,67
İstanbul Gelişim Üniversitesi	59,84	56,65	48,51	37,72	39,44
Yüksek İhtisas Üniversitesi	22,58	90,63	26,18	0,2	100
İstinye Üniversitesi	66,22	40,85	50,59	1,02	79,02
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	48,65	40,99	38,09	87,08	19,58

Sanko Üniversitesi	39,72	40,73	61,94	2,2	82,21
Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi	19,2	17,1	25,33	81,09	83,1
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi	40,69	39,86	30,99	72,22	36,21
İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi	30,46	45,19	52,04	21,58	65,82
İstanbul Gedik Üniversitesi	41,12	21,9	35,25	60,98	53,7
Haliç Üniversitesi	24,66	33,38	47,02	56,08	16,21
Nuh Naci Yazgan Üniversitesi	44,84	30,45	38,76	0,2	41,97
Toros Üniversitesi	16,65	40,48	36,46	7,16	49,6
İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi	0,2	0,62	7,94	64,23	65,37
Avrasya Üniversitesi	18,5	29,53	22,99	18,5	41,55
Nişantaşı Üniversitesi	8,01	30,79	26,6	2,34	43,6
Alanya Hamdullah Emin Paşa Üniversitesi	10,38	13,18	7,55	0,2	74,62
İstanbul Esenyurt Üniversitesi	8,51	23,03	19,51	0,2	47,29

Kaynak: URAP, 2020-2021 Üniversite Niteliklerine Göre Sıralamalar

3.1. CRITIC Yönteminin Analizi

Eşitlik (1) ve (2) kullanılarak karar matrisi normalize edilmiştir. Eşitlik (3) kullanılarak kriterlerin standart sapmaları IBM SPSS 26.0 programından yararlanılarak hesaplanmıştır. Tablo 3'te standart sapmalar verilmiştir.

Tablo 3. Standart Sapmaları Gösteren IBM SPSS çıktısı

Statistics		AK1	AK2	AK3	AK4	AK5
N	Valid	56	56	56	56	56
	Missing	0	0	0	0	0
Std. Deviation		42,8221712	43,4701851	43,0347675	36,5779351	22,7905999

Sonra hesaplama kolaylığı sağlaması açısından IBM SPSS programından yararlanılarak korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Tablo 4'te Pearson korelasyon değerleri verilmiştir.

Tablo 4. Pearson Korelasyon Değerleri

	AK1	AK2	AK3	AK4	AK5
AK1	1	0,870	0,924	0,453	-0,016
AK2	0,870	1	0,881	0,346	-0,100
AK3	0,924	0,881	1	0,465	-0,007
AK4	0,453	0,346	0,465	1	-0,155
AK5	-0,016	-0,100	-0,007	-0,155	1

Son olarak her kritere ait ağırlık değerleri hesaplanarak Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Kriter Ağırlıkları

	AK1	AK2	AK3	AK4	AK5	Toplam
w_j	0,1718	0,1975	0,1696	0,2399	0,2212	1,0000

Bulgulara göre akademik performans için kullanılan kriterlerden doktora puanı en önemli kriterdir. Daha sonra ise, öğretim üyesi sayısı/ öğrenci sayısı puanı gelmektedir. Bulunan ağırlıklar vakıf üniversitelerinin sıralamasının yapılacağı WEDBA yönteminde kullanılacaktır.

3.2. WEDBA Yönteminin Analizi

WEDBA yönteminin sonuçları ve bu sonuçlara göre üniversitelerin sıralaması Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. WEDBA Sonuçları

Üniversite Adı	WED_i^+	WED_i^-	IS_i	Sıralamalar
KOÇ ÜNİVERSİTESİ	0,1000	2,8048	0,9656	1.
İHSAN DOĞRAMACI BİLKENT ÜNİVERSİTESİ	0,3419	2,2117	0,8661	4.
SABANCI ÜNİVERSİTESİ	0,2078	2,2386	0,9151	2.
BEZM-İ ÂLEM VAKIF ÜNİVERSİTESİ	0,2411	2,0254	0,8936	3.
ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ	0,8117	1,4830	0,6463	8.
ACIBADEM MEHMET ALİ AYDINLAR ÜNİVERSİTESİ	0,4565	1,7019	0,7885	5.
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ	0,4421	1,4780	0,7698	6.
TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	0,6076	1,1711	0,6584	7.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ	0,7321	1,2442	0,6296	9.
ATILIM ÜNİVERSİTESİ	0,7319	1,0654	0,5928	10.
ÖZYEĞİN ÜNİVERSİTESİ	0,7854	0,9879	0,5571	12.
İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ	0,7423	0,9846	0,5702	11.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ	1,0013	0,8180	0,4496	15.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ	0,8305	0,9047	0,5214	13.
KADİR HAS ÜNİVERSİTESİ	0,9632	0,7600	0,4410	16.
YAŞAR ÜNİVERSİTESİ	1,0223	0,7507	0,4234	18.
İZMİR EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ	1,1744	0,6717	0,3638	25.
DEMİROĞLU BİLİM ÜNİVERSİTESİ	1,1694	1,1059	0,4860	14.
DOĞUŞ ÜNİVERSİTESİ	1,1717	0,6142	0,3439	27.
ALTINBAŞ ÜNİVERSİTESİ	1,0582	0,6745	0,3893	22.
İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ	1,5293	0,5217	0,2543	35.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ	1,1712	0,6544	0,3584	26.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ	1,4195	0,4864	0,2552	33.
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ	1,1294	0,7398	0,3958	20.
KONYA GIDA VE TARIM ÜNİVERSİTESİ	1,3473	0,9676	0,4180	19.
IŞIK ÜNİVERSİTESİ	1,4816	0,4387	0,2284	39.
PİRİ REİS ÜNİVERSİTESİ	1,4533	0,4379	0,2316	38.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ	1,5539	0,7012	0,3109	28.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ	1,9537	0,5694	0,2257	41.
TED ÜNİVERSİTESİ	1,5898	0,5165	0,2452	36.
MALTEPE ÜNİVERSİTESİ	1,2651	0,7403	0,3692	24.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ	1,3705	0,4686	0,2548	34.
İBN HALDUN ÜNİVERSİTESİ	1,3479	1,0377	0,4350	17.
BİRÜNİ ÜNİVERSİTESİ	1,4843	0,5440	0,2682	32.
MEF ÜNİVERSİTESİ	1,7833	0,3835	0,1770	49.
İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ	1,7170	0,3208	0,1574	50.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ	1,5774	0,4348	0,2161	43.
UFUK ÜNİVERSİTESİ	1,6275	0,6131	0,2736	31.

KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ	1,7331 0,3872	0,1826	48.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ	1,5822 0,3545	0,1830	46.
YÜKSEK İHTİSAS ÜNİVERSİTESİ	1,7122 1,1206	0,3956	21.
İSTİNYE ÜNİVERSİTESİ	1,6943 0,7190	0,2979	30.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ	1,7245 0,4463	0,2056	44.
SANKO ÜNİVERSİTESİ	1,7375 0,7394	0,2985	29.
ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	1,5210 0,9466	0,3836	23.
FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ	1,6403 0,4126	0,2010	45.
İSTANBUL YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİ	1,6701 0,5129	0,2350	37.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ	1,6177 0,4777	0,2280	40.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ	2,0624 0,2147	0,0943	53.
NUH NACİ YAZGAN ÜNİVERSİTESİ	2,1799 0,2307	0,0957	52.
TOROS ÜNİVERSİTESİ	2,1092 0,2830	0,1183	51.
İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ	2,0077 0,5776	0,2234	42.
AVRASYA ÜNİVERSİTESİ	2,1950 0,2026	0,0845	54.
NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ	2,3750 0,2038	0,0790	56.
ALANYA HAMDULLAH EMİN PAŞA ÜNİVERSİTESİ	2,3616 0,5279	0,1827	47.
İSTANBUL ESENYURT ÜNİVERSİTESİ	2,4436 0,2234	0,0838	55.

Yapılan sıralama sonucunda alternatif üniversiteler arasından, en yüksek indeks değerine sahip Koç Üniversitesi olarak ön plana çıkmaktadır. En düşük indeks değerine sahip üniversite ise Nişantaşı Üniversitesidir.

4. SONUÇ

Yükseköğretimde ticari bir yapıya sahip olan vakıf üniversitelerinin her geçen gün önemi artmaktadır. Öğrenci ücretleri ile finanse edilen vakıf üniversiteleri, varlıklarını devam ettirmek ve başarılı öğrencilerin ilgi odağı olabilmek için akademik başarılarını artırmaları gerekir.

Bu çalışmada Vakıf üniversitelerinin akademik performansını belirlemek için URAP verileri kullanılmıştır. Makale puanı, atıf puanı, bilimsel doküman puanı, doktora puanı, öğretim üyesi sayısı/öğrenci sayısı puanı olarak 5 kriter ele alınmıştır. Kriterlerin CRITIC yöntemi ile ağırlıkları belirlenmiş, WEDBA yöntemi ile akademik performans sıralaması elde edilmiştir. Türkiye’de faaliyet gösteren vakıf üniversitelerinin ele alınması, URAP kriterlerinin tercih edilmesi, CRITIC ve WEDBA yöntemlerinin kullanılması, 2020-2021 verilerinin analiz edilmesi çalışmanın kısıtlarıdır. Gerek URAP raporundaki sıralama sonuçlarında gerekse çalışmada kullanılan yöntemle yapılan sıralama sonuçlarında benzerlik olduğu görülmüştür. Önerilen yöntemlerin sonuçlarına göre doktora puanı en önemli kriter olurken, Koç Üniversitesi, ilk sırada yer almıştır.

Çalışmayı benzerlerinden ayıran özellikleri; kullanılan veriler için zaman aralığı, kriterler ve kullanılan tekniklerdir. Organ ve Kaçaroğlu’nun çalışmasında ağırlıklandırma için ENTROPY sıralama için TOPSIS yöntemi tercih edilmiştir. Bu çalışmada Bilkent Üniversitesi ilk sırada yer almıştır. Sıralamadaki farklılık kullanılan kriterlerden kaynaklanmaktadır. Ozdagoglu vd.’nin yaptıkları çalışmada Türkiye’deki tüm üniversiteler ele alınmış, COCOSO ve MARCOS yöntemleri tercih edilmiştir. Bu üniversitelerin sıralamasında kullanılan iki

teknikte Koç Üniversitesi dördüncü sırada yer alan vakıf üniversitesidir. İlk üç sıralamada devlet üniversiteleri yer almaktadır.

Elde edilen bu sıralama, analizde kullanılan veriler doğrultusunda, öğrencilerin üniversite tercihleri açısından kullanılacak bir kılavuz olarak görülmemelidir. Sadece vakıf üniversitelerinin akademik başarısını gösteren bir sıralamadır. Sıralama sonuçlarına göre üniversitelerin zayıf oldukları özelliklerini iyileştirmeleri onları daha üst sıralara taşıyacaktır. Bu gibi çalışmaların düzenli olarak faaliyetteki vakıf üniversitelerin akademik başarılarını artırmaya yönelik bir veri bankası oluşturacaktır.

Literatürde birkaç çalışmada WEDBA yöntemi kullanıldığından bu çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu çalışmanın, üniversite idarelerine, öğretim üyelerine ve öğrencilere üniversitelerin performansını görme temelinde bilgilendirici faydalar sağlaması beklenmektedir. Bu çalışma dilsel verilerle ve farklı ÇKKV yöntemleri ile değerlendirilip sonuçlar kıyaslanabilir.

KAYNAKÇA

- Akbulut, O. (2020). Finansal performans ile pay senedi getirisi arasındaki ilişkinin bütünleşik CRITIC ve MABAC ÇKKV teknikleriyle ölçülmesi: Borsa İstanbul çimento sektörü firmaları üzerine ampirik bir uygulama. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 40: 471-488.
- Apan, M. ve Öztel, A. (2020). Girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının CRITIC-PROMETHEE bütünleşik karar verme yöntemi ile finansal performans değerlendirmesi: Borsa İstanbul'da bir uygulama. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 63: 54-73.
- Arslan, R. (2020). CRITIC Yöntemi. Hüdaverdi Bircan (Editor). Çok Kriterli Karar Problemlerinde Kriter Ağırlıklandırma Yöntemleri (117-135). Ankara: Nobel Yayınları.
- Ayçin, E. (2020). Personel seçim sürecinde CRITIC ve MAIRCA yöntemlerinin kullanılması. *İşletme*, 1(1): 1-12.
- Bağcı, H. ve Kılıçaslan, S. (2020). BİST'e kayıtlı girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının finansal performansının CRITIC ve ORESTE yöntemleriyle analizi. *Fırat University Journal of Social Sciences, Sosyal Bilimler Dergisi*. 30(1): 223-240.
- Basar M., Tolga A. C. (2021) Smart system evaluation in vertical farming via Fuzzy WEDBA method. In: Kahraman C., Cevik Onar S., Oztaysi B., Sari I., Cebi S., Tolga A. (eds) Intelligent and Fuzzy Techniques: Smart and Innovative Solutions. INFUS 2020. *Advances in Intelligent Systems and Computing*. 1197.
- Birol, Y. E. ve Ulutaş, A. (2018). Bütünleşik çok kriterli karar verme modeli ile Türkiye'deki üniversitelerin ödenek ve harcama dengesi açısından performans analizi. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*. 10(19): 349-363.
- Demir, G., Özyalçın, A. T. ve Bircan, H. (2021). Çok kriterli karar verme yöntemleri ve ÇKKV yazılımı ile problem çözümü. Nobel Yayınevi. Ankara.
- Demir, G. ve Kartal, M. (2020). Güncel çok kriterli karar verme teknikleri. Akademisyen Kitabevi. Ankara.

- Diakoulaki D., Mavrotas G. ve Papayannakis L. (1995). Determining objective weights in multiple criteria problems: The CRITIC Method. *Computers and Operation Research*. 22(79): 763-770.
- Hawari, T. A., Naji, A., Alshraideh, H. ve Bataineh, O. (2019). Extending the WEDBA to the fuzzy multi-criteria decision-making environment. *International Journal of Computer Applications in Technology*. 59(4): 330–346.
- Jain, V. ve Ajmera, P. (2019). Application of MADM methods as MOORA and WEDBA for ranking of FMS flexibility. *International Journal of Data and Network Science*. 3(2): 119-136.
- Khan, N. Z., Ansari, T. S. A., Siddiquee, A. N. ve Khan, Z. A. (2019). Selection of e-learning websites using a novel Proximity Indexed Value (PIV) MCDM method. *Journal of Computers in Education*. 6(2): 241–256.
- Li, S. ve Wang, B. (2020). Research on evaluating algorithms for the service quality of wireless sensor networks based on interval-valued intuitionistic Fuzzy EDAS and CRITIC methods. *Mathematical Problems in Engineering*. 1-12.
- Mohamadghasemi, A., Vencheh, A. H. ve Lotfi, F. H. (2020). The multiobjective stochastic CRITIC–TOPSIS approach for solving the shipboard crane selection problem. *Int J Intell Syst*, 1–29.
- Organ, A. ve Kaçaroğlu, M. O. (2020). Entropi ağırlıklı TOPSIS yöntemi ile Türkiye’deki vakıf üniversiteleri’nin değerlendirilmesi. *Pamukkale İşletme ve Bilişim Yönetim Dergisi*. 7(1): 28-45.
- Orhan, M. ve Aytekin, M. (2020). Türkiye ile AB’ye son katılan ülkelerin Ar-Ge performanslarının CRITIC ağırlıklı MAUT ve SAW yöntemiyle kıyaslanması. *BMIJ*. 8(1): 754- 778.
- Ömürbek, N. ve Karataş, T. (2018). Girişimci ve yenilikçi üniversitelerin performanslarının çok kriterli karar verme teknikleri ile değerlendirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 10(24): 176-198 .
- Ömürbek, N., Delibaş, D. ve Altın, F. G. (2017). ENTROPİ temelli MAUT yöntemine göre devlet üniversiteleri kütüphanelerinin değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar*. 13: 72-89.
- Ömürbek, N., Karaatlı, M. ve Yetim, T. (2014). Analitik Hiyerarşi Sürecine dayalı TOPSIS ve VIKOR yöntemleri ile ADİM üniversitelerinin değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Dr. Mehmet YILDIZ Özel Sayısı*. 189-207.
- Ozdogoglu, A., Ulutas, A. ve Keles, M. K. (2020). The Ranking of Turkish universities with COCOSO and MARCOS. *Economics Business and Organization Research, Proceedings of The Third Economics, Business And Organization Research (EBOR) Conference*, 374-392.
- Parlar, G. ve Palancı, O. (2020). Çok kriterli karar verme yöntemleri ile dünya üniversitelerinin performanslarının değerlendirilmesi. *Vizyoner Dergisi*. 11(26): 203-227.
- Peng, X. ve Huang, H. (2020). Fuzzy decision making method based in COCOSO with CRITIC for financial risk evaluation. *Technological and Economic Development of Economy*. 26(4): 695-724.

Rao, R. V. ve Singh, D. (2012). Evaluating flexible manufacturing systems using Euclidean distance-based integrated approach. *International Journal of Decision Sciences, Risk and Management*. 3(1-2): 32-53.

Salimi, N. ve Rezaei, J. (2015). Multi-criteria university selection: Formulation and implementation using a Fuzzy AHP. *J Syst Sci Syst Eng*. 24(3): 293-315.

Ulutaş, A. (2020). PSI ve WEDBA yöntemleriyle istifleyici seçimi. *Uluslararası Çağdaş İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. 10(2): 493-504.

URAP, <https://newtr.urapcenter.org/Rankings/2020-2021/2020-VAKIF%20ÜNİVERSİTELERİ>

Wei, G., Lei, F., Lin, R., Wang, R., Wei, Y., Wu, J. ve Wei, C. (2020). Algorithms for probabilistic uncertain linguistic multiple attribute group decision making based on the GRA and CRITIC method: Application to location planning of electric vehicle charging stations. *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*. 33(1): 828–846.

Wu, H. W., Zhen, J. ve Zhang, J. (2020). Urban rail transit operation safety evaluation based on an improved CRITIC method and cloud model. *Journal of Rail Transport Planning & Management*. 100206.

Xu, T., Liu, X. ve Zhang, Z. (2020). Simplified likelihood estimation of ship total loss using GRA and CRITIC methods. *Transportation Planning and Technology*, 1–14.